

Činjenični arak 5

...čije zakone ću podržavati i počinovati im se

Zakon i demokracija u Australiji

Donošenje novih zakona

Zakone donosi Parlament, ali ideje za nove zakone stižu sa raznih izvora u društvu. Oni mogu dolaziti od ideja pojedinih članova Parlamenta ili senatora, iz vladinih odjela ili od grupa i pojedinaca u društvu.

Ideja za novi zakon je predstavljena Parlamentu od parlamentarnih predstavnika u jednom od dva doma Parlamenta. To se zove **Prijedlog novog zakona**.

Prijedlozi zakona moraju proći u oba doma prije nego što su potpisani od Generalnog guvernera. Prijedlog zakona se tada zove **Parlamentarni akt** i postaje zakon.

Zakoni također mogu biti donošeni od državnih i teritorijalnih parlamenata. U načelu, procedura je ista, iako državni zakonski prijedlozi moraju biti potpisani od državnih guvernera.

Zakonsko upravljanje

Policija

Posao policije je da čuva mir i red u našem društvu. Australija ima nacionalne policijske snage koje operiraju širom Australije i zovu se Australska Federalna Policija (AFP). AFP istražuje kriminal protiv zakona Komonvelta (Commonwealth), uključujući krijumčarenje drogom, ilegalnu imigraciju, kriminal protiv nacionalne sigurnosti i kriminal protiv čovjekove okoline. Svaka država i teritorij ima također svoju vlastitu policijsku službu koja se nosi s kriminalom unutar države ili teritorije.

Policija šalje na sud ljude za koje misli da su prekršili zakon. Policijski službenici mogu svjedočiti na sudu, ali oni ne odlučuju o tome da li je zakon prekršen ili ne.

Sudovi

Sudovi odlučuju da li je zakon prekršen i što se treba dogoditi pojedincima koji su prekršili zakon. Posao sudova je provođenje **pravde**.

U nekim slučajevima **sudac za prekršaje** donosi odluke. Suci za prekršaje su visoko kvalificirani iiskusni zakonski službenici.

U drugim slučajevima odlučuje porota upućivana od suca, starijeg i vrlo iskusnog odvjetnika. (To se zove **porotničko suđenje**.) Porota je grupa ljudi koji su odabrani iz biračkih spiskova. Iako sudac savjetuje porotu po zakonskim pitanjima, porota sam odlučuje da li je osoba kriva izvan svih razumnih dvojbi. Mnogobrojni slučajevi su suđeni na ovaj način, tako da je porotničko suđenje vrlo važan dio sustava pravde.

U svim slučajevima optuženi se smatra nedužnim dok se ne dokaže da je kriv izvan svih razumnih dvojbi. Optuženi ima pravo na odvjetničko zastupanje.

Služba u poroti

Važna odgovornost australskih državljana je služba u poroti, ako su pozvani. Oni mogu biti kontaktirani i upitani da služe u poroti za pojedini slučaj. Ljudi mogu tražiti da budu izuzeti od dužnosti porotnika iz osobitih razloga kao što su bolest, teškoće s engleskim jezikom, ili teškoće oko čuvanja djece.

Uloga porote je vrlo važna i članovi porote moraju obećati da će obaviti svoj posao propisno. Pomaže im sudac koji im objašnjava zakon i savjetuje ih u donošenju odluke.

Sudski sustav u Australiji je kompletno odvojen i neovisan od vlade. To se zove «odvojenost vlasti». Neovisnost je vrlo važna. To znači da vlada ne može mijenjati ili utjecati na odluke sudaca. To, također, znači da vlada ne može utjecati na to tko je u poroti određenog pravnog slučaja, ili učiniti išta da izvrši utjecaj na odluku porote.

Postoje mnogi različiti sudovi s mnogim različitim funkcijama. U načelu, svaka država i teritorija ima svoje vlastite neovisne sisteme sudova. Postoje, također, federalni sudovi, Visoki sud koji je najveći sud u zemlji i Obiteljski sud.

Da bi bilo sigurno kako svatko ima pristup pravdi, vlada Komonvelta (Commonwealth) osigurava financiranje **Pravne pomoći** u državama i teritorijama. Službe Pravne pomoći osiguravaju zakonsko savjetovanje i pomoć za ljude koji imaju pravo na to i koji ne mogu podnijeti plaćanje skupe pravne službe.

Zakonska prava i odgovornosti

Jednakost pred zakonom

U Australiji se svatko smatra jednakim pred zakonom i ima pravo na jednaki tretman u institucijama i zakonskim strukturama.

To znači da oni koji primjenjuju zakon ne smiju tretirati ljude različito zato što ovi pripadaju određenim društvenim skupinama – na primjer, zato što ne govore dobro engleski, zbog njihove rase ili etničkog porijekla, zato što su siromašni ili su mladi.